

Temat: Co znajdziemy w recenzji?

Czas realizacji: 1 godz.

Cele zajęć

■ Cel ogólny

Zdobycie wiedzy na temat wyznaczników gatunkowych recenzji, nabycie umiejętności wskazania podstawowych wyróżników tego gatunku

■ Cele szczegółowe

Uczeń:

- z zaangażowaniem bierze udział w dyskusji,
- rozróżnia recenzję wśród innych gatunków,
- przedstawia, na czym polega specyfika tekstu recenzji,
- gromadzi argumenty na określony temat,
- wymienia zasady organizacji tekstu recenzji,
- analizuje różne teksty i wskazuje cechy charakterystyczne dla recenzji,
- sprawnie posługuje się poprawną odmianą polszczyzny pisanej i mówionej.

■ Metody i formy pracy:

- metody aktywizujące – asocjogram, burza mózgów, dyskusja, plakat,
- rozmowa kierowana,
- ćwiczenia redakcyjne,
- ćwiczenia z tekstami prasowymi,
- praca z komputerem z dostępem do Internetu,
- indywidualna praca analityczna i redakcyjna.

■ Środki dydaktyczne:

- karta pracy: *Co znajdziemy w recenzji?*
- Materiały dla nauczyciela: *Co znajdziemy w recenzji?*
- „Po polsku. Literatura, język, komunikacja. Zeszyt ćwiczeń do gimnazjum.Kl.2.”, red. L.Adrabińska-Pacuła, A.Hącia, J.Malczewska, J.Olech, WSzPWN,
- fragmenty różnych tekstów prasowych,
- komputer z dostępem do Internetu,
- komputer, tablica, arkusze papieru, flamastry.

■ Przebieg lekcji

1. Faza wstępna – jakie recenzje, w jakich mediach? /prezentacja (5 min.)

- Sprawdzenie zadania domowego polegającego na tym, że uczniowie mieli z różnych źródeł (prasa codzienna, programy telewizyjne, Internet) wybrać, wydrukować i przynieść pięć różnych recenzji (od kilkuzdaniowych do dłuższych : np. ze specjalistycznych portali filmowych czasopism). W tekstach uczniowie mieli podkreślić słownictwo oceniające oraz fragmenty, w których opinia jest wyrażona wprost (linią prostą) oraz pośrednio (linią falistą).
- Chętni uczniowie prezentują swoje zadania.
- Nauczyciel poleca zwrócić uwagę uczniom na to, jakiej długości mogą być teksty recenzji i w jak się różnią w zależności od rodzaju medium (gazeta z programem, portal filmowy, czasopismo kulturalne itp.). Uczniowie przedstawiają na forum swoje opinie.

Temat: Co znajdziemy w recenzji?

2. Faza realizacyjna

a) Recenzja-co to za gatunek?/ burza mózgów, praca indywidualna (7 min.)

- Nauczyciel poleca uczniom, by wskazali w przyniesionych przez siebie tekstach recenzji te elementy, które zawsze w recenzji muszą się pojawić. Propozycje uczniów nauczyciel zapisuje na tablicy.
- Nauczyciel prosi, by uczniowie spróbowali zapisać krótką definicję pojęcia 'recenzja' (zad.1. Karta pracy). Przykładowa definicja znajduje się w *Materiałach dla nauczyciela* oraz zapisali, jakie elementy recenzja musi zawierać (zad. 2. Karta pracy).
- Chętni uczniowie odczytują swoje propozycje definicji pojęcia 'recenzja' oraz wskazują, jakie dwie części powinna recenzja zawierać (sprawozdawcza i opisowa).
- Nauczyciel prosi, by uczniowie odczytali definicję pojęcia 'recenzja' w podręczniku *„Po polsku. Literatura, język, komunikacja. Zeszyt ćwiczeń do gimnazjum.Kl.2.”*, red. L.Adrabińska-Pacuta, A.Hącia, J.Malczewska, J.Olech, WSzPWN, str.39 i ewentualnie uzupełnili swe definicje na karcie pracy.

b) Co znajdziemy w recenzji-analiza tekstu/praca samodzielna i burza mózgów (12 min.)

- Nauczyciel poleca uczniom przeczytanie recenzji przedstawienia baletowego „Dziadek do orzechów”: podręcznik *„Po polsku. Literatura, język, komunikacja. Zeszyt ćwiczeń do gimnazjum.Kl.2.”*, red. L.Adrabińska-Pacuta, A.Hącia, J.Malczewska, J.Olech, WSzPWN, str.39-40 i wykonali zadania związane z tym tekstem: zad. 1 a-e, str. 40-41 (odpowiadają na pytania, w jaki sposób choreograf uaktualnił stuletnie dzieło, cytują zdanie mówiące o przesłaniu dzieła, podkreślają w tekście informacje o spektaklu i sprawdzają, czy są one kompletne, zwracają, jakie opinie zawarł recenzent w pierwszym i ostatnim akapicie, kończą zdanie mówiące o tym, co jest największym atutem przedstawienia).
- Po wyznaczonym czasie chętni uczniowie prezentują wyniki pracy.
- Nauczyciel prosi, by uczniowie podali dowody na to, że przeanalizowany tekst jest recenzją. Propozycje uczniów nauczyciel zapisuje na tablicy.

c) Różne dzieła – różne recenzje / praca w grupach i indywidualna (15 min.)

- Nauczyciel prosi, by uczniowie się po przeczytaniu artykułu z serwisu edukacyjnego „Hamlet” w grupach opracowali schemat recenzji książki oraz filmu/przedstawienia teatralnego (fragm. artykułu znajduje się w *Materiałach dla nauczyciela*): z jakich części powinna składać się taka recenzja, jakie elementy powinny zostać w niej ocenione .
- Liderzy grup po upływie wyznaczonego czasu prezentuje wyniki pracy w grupach.
- Nauczyciel prosi, by uczniowie po wysłuchaniu liderów samodzielnie zapisali schematy recenzji teatralnych/filmowych oraz literackich (zad.2. Karta pracy)

3. Faza podsumowująca: opinia i informacja w recenzji/ praca indywidualna i zbiorowa (6 min.)

- Nauczyciel prosi uczniów o wykonanie zad. 6, str. 44 z podręcznika *Po polsku. Literatura, język, komunikacja. Zeszyt ćwiczeń do gimnazjum.Kl.2.”*, red. L.Adrabińska-Pacuta, A.Hącia, J.Malczewska, J.Olech, WSzPWN (podkreślili w mini recenzjach filmów czerwonym kolorem część informacyjną, niebieskim-analityczną, a zieloną-wartościującą)
- Nauczyciel prosi, by uczniowie po wykonaniu zadania wskazali, których części/elementów brakuje w tych króciutkich recenzjach i dlaczego.
- Uczniowie na forum wypowiadają swe opinie na temat tego, co jest najważniejszą rzeczą w tekstach recenzji (najważniejsza jest część oceniająca).

Temat: Co znajdziemy w recenzji?

■ Ewaluacja/samodzielna praca uczniów

- 1) Wykonaj zad.5 a-g, str.43-44 z podręcznika „Po polsku. Literatura, język, komunikacja. Zeszyt ćwiczeń do gimnazjum.Kl.2.”, red. L.Adrabińska-Pacuta, A.Hęcia, J.Malczewska, J.Olech, WSzPWN związane z analizą recenzji książki M.Musierowicz.
- 2) Obejrzyj filmową adaptację dramatu „Zemsta” w reż. A. Wajdy. Sporządź metryczkę filmu. W punktach wynotuj plusy i minusy tego dzieła.

Temat: Co znajdziemy w recenzji?

KARTA PRACY

1. Po przeanalizowaniu różnych tekstów recenzji stwórz i zapisz własną definicję pojęcia 'recenzja'

.....

.....

.....

.....

2. Napisz, jakie części musi zawierać recenzja.

a) część .....

b) część .....

2. Po analizie artykułu z serwisu edukacyjnego „Hamlet” (<http://hamlet.edu.pl/recenzja-jak>) oraz wysłuchaniu wystąpień innych uczniów zapisz, co powinna zawierać recenzja filmowa/teatralna oraz literacka ; jakie elementy powinny zostać w nich ocenione.

a) W każdej recenzji powinny się znaleźć trzy części ....., ..., ...
Najbardziej rozbudowana i zawierająca elementy oceny jest część .....

b) W recenzji teatralnej/filmowej recenzent powinien poddać ocenie następujące elementy:

.....

.....

.....

.....

c) W recenzji literackiej recenzent powinien poddać ocenie następujące elementy:

.....

.....

.....

.....

.....

Temat: Co znajdziemy w recenzji?

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELA

1. Przykładowa definicja recenzji

Recenzja – to omówienie i (lub) ocena dzieła artystycznego, naukowego lub innej publikacji, będącej przedmiotem działania prawa autorskiego, dokonane w prasie lub innych formach masowego przekazu.

2. Informacje o elementach recenzji (ze strony: <http://hamlet.edu.pl/recenzja-jak>)

Jak napisać dobrą recenzję?

a) Schemat zawartości recenzji teatralnych i filmowych

Informacja	Analiza krytyczna i ocena
Obsada (tzw. afisz teatralny, tzw. czołówka filmowa). Dotychczasowy udział twórców w życiu artystycznym.	Waga dokonań dotychczasowych. Sukcesy i klęski. Trafność wyboru.
Okoliczności realizacji przedstawienia, filmu. Producent, wytwórnia. Warunki i koszt realizacji.	Normalność czy skandal? Rezonans. Społeczna aprobata czy dezaprobata dla pomysłu.
Pierwowzór literacki widowiska, scenariusz filmu. Miejsce i rola dramatu w tradycji danej społeczności (narodu, cywilizacji). Autorzy. Ich znaczenie, ich intencje.	Celowość wyboru dramatu lub scenariusza. Ryzyko z tym związane. Ambicja lub jej brak. Motywy decyzji.
Relacje między pierwowzorem a spektaklem. Przeróbki, skróty, wzbogacenia.	Kierunki i cele przekształceń. Ich słuszność bądź nietrafność. Degradacja oryginału czy też jego dowartościowanie?
Wcześniejsze realizacje tegoż dramatu, scenariusza. Kto? Kiedy? Jak?	Czy były udane? Czy zapisały się w historii życia artystycznego? Naśladownictwo, podtrzymywanie tradycji czy nowatorstwo?
Gatunek literacki czy filmowy. Konwencje, w których jest utrzymany. Kategorie: tragizmu, komizmu, groteski.	Wierność czy niewierność wobec gatunku? Wzbogacenie, odnowienie motywów czy też ich konwencjonalizacja? Właściwość tonu. Efekty tragiczne, komiczne, groteskowe.
Reżyseria. Kto? Jak?	Zamiar, koncepcja, cel wszystkich zabiegów. Ich spójność? Jednolitość? Niejednolitość? Celowość? Piętno indywidualności czy nijakość?

Temat: Co znajdziemy w recenzji?

Streszczenie przedstawienia, filmu. Opis wybranych scen, sytuacji, epizodów.

Funkcja poszczególnych elementów, ich znaczenie. Powtórki znanych motywów i rozwiązań.

Tematyka i problematyka. Prezentowane środowisko.

Waga i ranga problematyki. Aktualność czy muzealność? Sztampowość. Prowokacyjność. Aspekt polityczny, społeczny, socjologiczny.

Akcja, jej rozwój. Powiązanie między scenami. Rytm spektaklu. Narracja teatralna, filmowa. Montaż.

Nudna, ciekawa? Trzymająca w napięciu? Epicka, liryczna, dramatyczna? Rola epizodów. Skuteczność, celowość efektów. Funkcja montażu. Rola planów filmowych bądź zabiegów scenicznych.

Scenografia i sceneria. Szczegółowy opis.

Bogata, uboga? Świadomość jej wyboru? Sugestywność? Funkcjonalność? Prostota? Efekciarstwo? Podporządkowanie koncepcji reżyserskiej czy niepotrzebna samoistość!

Muzyka, dźwięk, słowo, światło, kolor. Przykłady rozwiązań lub szczegółowy ich opis.

Muzyka – zauważalna czy nie? Dobra? Banalna? Zsynchronizowana z akcją i tematyką? Za głośna? Zbyt natarciwa? Liryczna? Dramatyczna? Wartość zdjęć. Sposób kadrowania. Plany filmowe i ich funkcja. Rola światła w widowisku i koloru w filmie.

Aktorzy. Ich powierzchowność, ich uroda lub pospolitość. Ich gra. Opisy gestów, mimiki, zachowania na scenie lub na planie filmowym.

Trafność obsady. Aktor jako postać, jako charakter, jako mit. Porównywanie kreacji aktorskich. Styl gry. Ocena umiejętności. Nijakość czy indywidualność. Podziw lub ostrzeżenie.

Odbiór spektaklu przez widzów. Opisy reakcji publiczności, głosy poszczególnych widzów.

Próba określenia przyczyn takich, a nie innych reakcji. Zgoda lub niezgoda z gustem publicznym.

Głosy krytyki. Cytowanie opinii polskich i obcych.

Potwierdzenie opinii recenzentów lub polemika z nimi. Refleksja nad znaczeniem inscenizacji teatralnej bądź filmu dla widzów współczesnych i dla historii danej dyscypliny artystycznej.

Temat: Co znajdziemy w recenzji?

b) Co powinna zawierać recenzja literacka?

- Przedstawienie autora, jego dorobku i charakteru twórczości – krótkie lub rozbudowane, w zależności od tego, na ile znana jest dana osoba;
- Sklasyfikowanie dzieła – rodzajowe i gatunkowe; w zależności od adresata i przeznaczenia recenzji mniej lub bardziej rozbudowane i szczegółowe;
- Usytuowanie dzieła w kontekście historyczno-literackim, np. próba określenia prądu literackiego czy konwencji estetycznej, w obrębie których można rozpatrywać dane dzieło; w przypadku dzieł aktualnych rzecz niezwykle trudna i ryzykowna;
- W przypadku prozy i dramatu – o ile jest to możliwe – ogólne zarysowanie fabuły, ale bez podawania rozwiązań kluczowych wątków akcji; w przypadku poezji scharakteryzowanie tematyki podejmowanej w poszczególnych utworach;
- Uchwycenie zasadniczych problemów podejmowanych przez dane dzieło, np. egzystencjalnych, filozoficznych, psychologicznych czy społecznych i obyczajowych;
- Analiza języka i stylu, dostrzeżenie ewentualnych stylizacji, aluzji literackich itp.
- Próba uchwycenia tego, co w dziele intrygujące, niepowtarzalne, oryginalne – czyli odpowiedź na pytanie, co może zainteresować potencjalnego czytelnika;
- Uzasadnienie celowości pisania o danym dziele, np. poprzez ocenę aktualności dzieła;
- Określenie własnego punktu widzenia, wyrażenie osobistych emocji i opinii – w zależności od zamierzonego charakteru recenzji mniej lub bardziej wyeksponowane; zasadniczo zalecić można przewagę wypowiedzi analityczno-krytycznych nad emocjonalno-oceniającymi.

Kolejności i stopnia wyeksponowania powyższych składników recenzji literackiej nie można z góry określić, zależą one bowiem od tego, do kogo się zwracamy i jaki efekt zamierzamy osiągnąć – np. czy chcemy obiektywnie przedstawić i ewentualnie poddać krytyce dane dzieło, czy też subiektywnie ocenić i zachęcić bądź zniechęcić potencjalnych czytelników do lektury danego utworu.